

Література

1. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: Академія, 2012. 281с.
2. Гаврилів Оксана. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2013. Випуск 33. С.315-323
3. <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12256/> Народні стереотипи. Стереотип українця у польській свідомості.
4. Hermaszewicz W. Echa Wołynia. – Warszawa, 1998.

Хлань Кристина

(м.Миколаїв)

ДІАЛЕКТИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

У статті розглянуто поняття про діалекти та те, що діалекти є не тільки на заході України.

Діалектні особливості півдня України становлять цікавий предмет вивчення мовознавчої спільноти. Довгий час південні регіони були центром уваги дослідників, як через їхню велику кількість та різноманітність, так і через історичні та культурні зв'язки з іншими територіями.

Питання для дослідження проблеми:

1. Вплив історичних і культурних особливостей на формування діалектів півдня України.
2. Вплив літературної мови на діалекти.
3. Недостатня свідомість важливості збереження мовної спадщини з боку громадян.

Українська діалектна мова була об'єктом дослідження багатьох лінгвістів на початку ХХІ ст. – П. Ю. Гриценко, О. І. Бондар, М. С. Делюсто, А. О. Колесников. [1,2,3]

Наприклад діалектний простір Одещини неоднорідний: говірки північно-західних районів області (Любашівський, Подільський, Окнянський, Балтський, Кодимський, Савранський, Ананьївський, Захарівський) є старожитніми подільськими; південних і східних – новожитніми степовими. Найстрокатіший характер має південнобессарабський ареал, де українська мова тісно взаємодіє з болгарськими, румунськими, гагаузськими та іншими говірками.

Вагомим внеском у дослідження говірок Миколаївщини є укладений Л. Спанатій, А. Супрун, М. Тимченко і В. Токарем «Словник говірок Бузько-Інгульського ареалу», який у 1994 році передано Інституту української мови НАН України. Лексичний матеріал «Словника українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя» охоплює всі сфери діяльності досить строкатого за складом населення регіону України. Адже на обстежуваній території є села, у яких проживають болгари, білоруси, гагаузи, греки, молдовани, німці, поляки. Наприклад: із нім. басина – «обцементований колодязь для дощової та

джерельної води», із молд. бринза – «овечий сир» та ін. Аналіз лексичного матеріалу Словника дає підставу зробити висновок, що більша частина мовної території Миколаївщини належить до українських степових говірок південно-східного наріччя. [3]

В методичних рекомендаціях для студентів філологічного факультету М. Вербового “Українська діалектологія” розповідається про виникнення південно-східного наріччя. А саме, що південно-східне наріччя членується на середньонадніпрянський, слобожанський і степовий говори, хоча таке членування є невиразне і до певної міри умовне, оскільки це наріччя становить по суті один суцільний говір. А також визначаються фонетичні, морфологічні та лексичні особливості говірок. [5]

Метою наших досліджень було визначити лексичні, синтаксичні та фонетичні особливості діалектів півдня України з метою виявлення історичних, географічних та культурних факторів на формування мовних варіантів у регіоні. а також їхніх спільних рис та відмінностей.

Діалект – це різновид мови, що властива жителям певної території. Загалом діалекти поділяють на три наріччя: південно-східне, південно-західне та північне. Наріччя вже об’єднує говори, які мають схожі особливості. Південно-східне має три, південно-західне – дев’ять та північне теж три.

У нашому дослідженні розглянуто південно-східне наріччя, а саме степовий діалект. Характерним для цього діалекту є те, що людина вживає звуки [д], [з], [ж] замість [дж] і [дз]: буЖУ, хоДЮ, звоНЮ, лаЗЮ, їзДЮ. Також немає чергування при відмінюванні слів: в аптеКІ, у руКІ. Присутнє також скорочення дієслів: ходе, служе, робе. [3]

Для прикладу ми взяли село Калинівка, в якому проживає авторка даної статті. Тому ми розповімо про говірки, що вживають люди, які тут проживають.

Отже, населення переважно говорить саме степовим діалектом. Характерним для нашого села є використання сполучника ДЕ замість КУДИ. Пам’ятаю, як з самого дитинства бабуся чи мама постійно виправляли мене і таким чином розвивали для мене південно-східне наріччя.

1. Слово “баклажка”, що означає п’ятилітрова пляшка, постійно використовується у моїй родині, а зараз для Миколаєва це як ніколи актуально, бо всі ходять по чисту воду.

2. “Басина” – штучний колядязь, для зберігання води, жителі нашого села постійно використовують це слово.

3. Напевно, що діалектизм “балакати” має найбільше синонімів, а у нас це ще й степова говірка.

4. Дуже часто я сама використовую слова “сидю, ходю, лазю”, можливо, багато людей думає, що це суржик, але вони помиляються, бо це саме особливість нашого регіону.

5. Коли я приходжу до когось додому, то завжди кажуть: “Закривай калітку” – тобто ворота.

6. Слово “швендяти” полюбляє використовувати моя мама, коли каже, що я йду кудись гуляти.

7. У нас в селі є річка, тому багато людей називають водорості “жабуринням”.

8. Найчастіше, коли запитують котра година чи ціну в магазині, то кажуть “скіки”

9. Коли в серпні люди на городах збирають гарбузи, то частіше за все вони скажуть “кабаки”

10. Слово “лапті” – взуття, дуже часто можна почути від дітей.

Отже, тут ми розглянули тільки певні діалекти, які можна почути від жителів цього села.

Розглянувши діалекти в селі Калинівка, можна зробити висновок, що цей регіон відображає в собі певні історичні та культурні особливості.

Отже, по діалектам можна зрозуміти з якого куточку України походить людина. Тому вивчення діалектів є дуже важливим етапом у збереженні мовної спадщини. В цілому діалект є особливістю мови про яку не треба забувати, а навпаки використовувати у своєму спілкуванні.

Література

1. Гриценко П. Ю. Редуктивна говірка. Українська мова. Енциклопедія. Київ, 2007. 567 с.

2. Делюсто М. С. Граматика говірки у світлі тексту. Київ, 2010. 235 с.

3. Спанатій Л.С. Супрун А.П. Тимченко М.Ф. Токар В.П.. Словник українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя. Миколаїв, 2016. 1240 с.

4. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Збірник вправ і завдань. Одеса : Вища шк., 1987. 127 с.

5. Вербовий М. Українська діалектологія : методичні рекомендації для студентів філологічного факультету. Кривий Ріг, 2018. 28 с.

Шарата Наталія

(м.Миколаїв)

ВЗАЄМОДІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)» У МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Розглянуто традиційні та інноваційні підходи у викладанні дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

У сучасній вищій освіті однією з ключових проблем залишається постійне вдосконалення форм і методів викладання гуманітарних дисциплін. Ця проблема стає ще більш актуальною в умовах постійних змін у соціокультурному та технологічному середовищі. На сьогодні наука має певний досвід у вирішенні